

DESCRIPCIÓ DE CASOS - 4

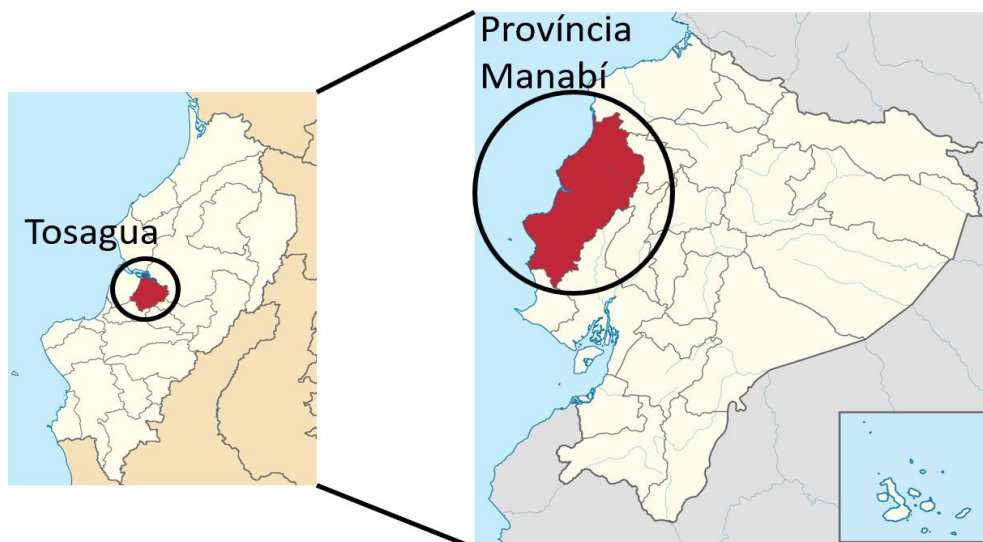
ASSISTÈNCIA TÈCNICA EN EL DESENVOLUPAMENT DE CAPACITATS DEL PERSONAL TÈCNIC DE TOSAGUA (EQUADOR)

Juny - Desembre 2018

Treball de camp: 30 juliol - 14 d'agost

Àmbit geogràfic i temàtic

Cantó de Tosagua - Govern Autònom Descentralitzat Municipal (GADM) de Tosagua, Província de Manabí, Equador - L'Hospitalet de Llobregat, Catalunya.
Gestió Ambiental: manteniment sostenible de la xarxa de clavegueram i Gestió de Residus Sòlids Urbans (GRSU).

Les parts

Asociación de Municipalidades Ecuatorianas (AME)

Institució pública constituïda l'any 1942 amb l'objectiu de mantenir i fomentar la intermunicipalitat com a mitjà de cooperació entre municipis. Té la missió de promoure la construcció d'un model de gestió local descentralitzat i autònom, en base a la planificació articulada i la gestió participada del territori. L'AME està composta per 221 GADM i compta amb 7 oficines tècniques nacionals.

Àrea d'Espai Públic, Habitatge, Urbanisme i Sostenibilitat, Ajuntament de L'Hospitalet

En aquesta CT participa la Comissió Tècnica encarregada de Neteja Viària, Recollida de Residus i Parcs i Jardins, que forma part de la Direcció de Serveis d'Espai Públic, Urbanisme i Sostenibilitat, de l'àrea d'organització executiva de l'Ajuntament de l'Hospitalet.

Origen

L'abril de 2016 la costa nord de l'Ecuador pateix un fort terratrèmol amb pèrdues quantificades en 3,344 milions de dòlars. En el marc de suport al Pla de Reconstrucció, el FCCD, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona i el Programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament (PNUD) conjuntament amb AME realitzen el 2017 una avaluació on s'identifiquen necessitats tècniques per 12 GADM de la Província de Manabí. S'arriba a la conclusió que tots els municipis afectats en major o menor grau requereixen d'assistència tècnica per donar suport i enfortir les capacitats relacionades amb la gestió urbana (en especial planificació urbana i ús i gestió del sòl). L'aprovació de la Llei Orgànica d'Ordenament Territorial, Ús i Gestió del Sòl de l'any de 2016 a l'Ecuador (LOOTUS), que estableix mecanismes i instruments necessaris per tal que els municipis exerceixin les seves competències de govern en desenvolupament urbà i rural en els seus territoris, reforça la necessitat de reforçar les capacitats institucionals d'aquests municipis.

De la diagnosi realitzada, es prioritza actuar en 5 cantons, entre ells, el cantó de Tosagua, on es detecta la necessitat d'abastament d'aigua per algunes comunitats. L'Ajuntament de l'Hospitalet, en concret el cap de serveis de neteja i medi ambient d'aleshores, contacta amb el FCCD a través d'assistir a unes jornades sobre residus i cooperació després de la inspiració de la feina realitzada per l'Ajuntament de Sant Cugat en aquesta temàtica. A partir d'aquest contacte es decideix realitzar les capacitacions i assistència tècnica a través d'una convocatòria d'assistència tècnica internacional al municipi de Tosagua.

Objectiu

Fer sostenible el sistema públic de clavegueram i la Gestió de Residus Sòlids Urbans i Rurals (GRSU) a través de la implementació d'un model de gestió institucional eficient pel cantó de Tosagua.

Aquesta fita forma part d'un objectiu més ampli basat en millorar les capacitats institucionals dels GAD municipals i metropolitans de la província de Manabí en gestió ambiental i del territori, canalitzat a través de l'assistència tècnica municipi a municipi per la fase de reconstrucció després del terratrèmol a Manabí l'abril de 2016.

Modalitat de cooperació

Assistència tècnica municipi a municipi, realitzada per un tècnic de la comissió tècnica de neteja viària, recollida de residus, parcs i jardins de l'Ajuntament de L'Hospitalet. El projecte ha comptat amb el recurs del tècnic de l'Ajuntament de L'Hospitalet a través d'una comissió de serveis durant dues setmanes i amb una setmana de les vacances del tècnic.

Accions dutes a terme

El mes de maig i juny es realitzen capacitacions pels funcionaris municipals de Manabí arran de la diagnosi realitzada que prioritza l'actuació en 5 cantons. Aquestes capacitacions s'enfoquen a treballar per l'enfortiment institucional i compten amb el suport d'AME i institucions públiques i privades. Un dels objectius de les capacitacions fou adaptar la planificació territorial en l'àmbit de la gestió ambiental a la nova LOOTUS.

Previ al viatge del tècnic de l'Ajuntament de L'Hospitalet, de juny a juliol de 2018 es realitza una feina de coneixença entre les parts. Les persones tècniques d'AME traspassen la informació realitzada prèviament (aixecament d'informació tècnica i capacitacions) i es realitzen reunions virtuals per concretar el pla de treball a realitzar durant l'assistència i concreció dels àmbits d'assistència: manteniment sostenible de la xarxa de clavegueram i GRSU. S'estableix una agenda de treball per 8 dies:

- 01 agost 2018: Acollida institucional d'AME amb el director executiu i amb l'alcaldia de Tosagua. Reunió amb personal tècnic per concretar implicació en l'assistència tècnica i objectius

- 02 agost: Visita a la xarxa de recollida d'aigües pluvials i a la xarxa de recollida d'aigües residuals. També es visita al centre urbà, la planta de tractament d'aigües residuals i la cel·la emergent pel tractament de RSU ubicada a Calceta.
- 03 agost: Realització amb els 5 cantons de Tosagua, Rocafuerte, Jaramijó, Junín y San vicente un taller sobre gestió dels serveis públics, on es prioritzen els temes de sostenibilitat dels serveis, anàlisi de la situació d'ordenances de les 5 municipalitats que comparteixen el servei d'abastament d'aigua i anàlisi de costos dels serveis
- 06-07 agost: Realització amb els 5 cantons d'un taller de gestió integral de residus sòlids, centrat en la normativa ambiental vigent i la gestió de residus sòlids, així com en el model d'ordenança per la prestació del servei.
- 08: reunions de treball amb les persones tècniques implicades

Pel que fa al sistema de clavegueram, l'assistència tècnica ha permès identificar els costos del manteniment de la xarxa de sanejament per quantificar-ne l'import anual. També s'elabora un cadastre de les persones usuàries de la xarxa, que es fa només tenint en compte el centre urbà de Tosagua donat que només el 35% del total de la població està connectada a la xarxa. Per establir les taxes per persona usuària es redacta una nova ordenança municipal. També es determina el mecanisme de cobrament de la taxa de clavegueram i es duu a terme un pla de socialització dels beneficis de les accions fetes, donat que hi ha una cultura no pagament del servei i cal fer entendre que és necessari el manteniment de la xarxa per fer-la sostenible. Aquesta acció permet, entre d'altres, finançar la construcció de la planta d'aigua residual de Tosagua.

Pel que fa a la GRSU, l'assistència tècnica ha treballat en tres projectes diferents. Per una banda, s'ha fet una proposta de pla de treball pel mercat municipal, on anteriorment no hi havia una planificació i acabava tot en abocador. L'assistència proposa l'adopció d'un sistema de compostatge local i amb la responsabilitat de cada mercader en el dipòsit dels residus a la compostera situada a l'exterior del mercat, reduint en costos de personal de neteja del mercat i fent de l'espai de compostatge un centre ambiental per Tosagua. S'ha arribat a fer l'estudi i disseny però no l'execució.

També es realitza una avaluació de la gestió dels residus del Camal, un escorxador de Tosagua. S'identifica la necessitat de realitzar un estudi de costos per la gestió dels residus donat que l'actual deposició es dona en abocador i la legislació no ho permet. Per últim, es revisa l'estudi de construcció d'una cel·la emergent on dipositar residus urbans de 3 cantons mancomunats, on s'identifica la necessitat de gestionar el model de finançament del projecte.

L'assistència tècnica finalitza amb la redacció d'una avaluació intermèdia conjunta el novembre de 2018, que no s'ha tancat correctament per la no previsió d'un retorn a terreny per avaluar l'avenç de les mesures plantejades i la impossibilitat de viatjar actualment amb la pandèmia de la COVID19.

Barreres detectades

Les principals barreres detectades d'aquesta assistència son debilitats internes de les parts. Per una banda, la falta de predisposició de l'Ajuntament de L'Hospitalet no ha permès fer el tancament com s'havia plantejat. Tampoc no hi ha hagut un pla de comunicació associat al projecte més enllà dins de l'àrea de cooperació ni una recepció institucional a la contrapart AME. Aquests fets debiliten la sostenibilitat de l'assistència i no afavoreix l'establiment de relacions institucionals, mostrant una **manca d'aposta política a projectes d'aquest tipus i per tant una baixa incidència en l'esfera catalana.**

Aquesta manca sovint es reflecteix en la carència de perfils tècnics disposats i/o habilitats per viatjar. En aquesta assistència en concret, com el programa s'encabeix en un marc més ampli de projectes, s'ha comentat que hi ha hagut una frustració i desmotivació per part de cantons municipals que esperaven l'acollida de tècnics especialistes per realitzar projectes de cooperació descentralitzada en atenció de necessitats concretes.

Pel que fa a la contrapart AME, les principals barreres detectades son **carències d'organització i assignació insuficient de recursos per la implementació de les propostes.** Si bé és cert que les capacitats tècniques son presents, s'ha

detectat una falta de planificació i gestió del temps i els recursos adequada. Sovint no s'atenen les intervencions més simples però que resulten ser les més necessàries.

Una intervenció clau ha estat el reforç administratiu i la interlocució entre els diferents nivells de decisió que es donen en la gestió de serveis mancomunats. El model de governança dels serveis ha resultat ser una amenaça per l'avenç dels objectius plantejats. S'ha comentat que molt poques decisions recauen en el municipi, sinó sobre la mancomunitat i s'arriba a situacions on decisions merament tècniques es jerarquitzen i entorpeixen l'eficiència dels serveis.

Una altra amenaça per la sostenibilitat dels projectes son els possibles canvis polítics que es donen entre períodes electorals. Sovint no només es canvien els càrrecs polítics sinó també els tècnics, pel que afecta greument a la sostenibilitat de les propostes. Es detecta, doncs, una **falta de compromisos futurs** en forma de convenis i projectes establerts **per donar continuïtat a la cooperació tècnica i protegir-se dels canvis polítics freqüents**.

Lliçons apreses

Una de les principals fortaleses i que ha permès l'avenç en l'assistència tècnica amb la participació de totes les parts és el vincle de confiança en igualtat entre ambdues establert amb anterioritat al viatge i que ha permès consultar i compartir coneixement en tot moment. **Establir una relació d'igual a igual és clau per l'intercanvi de coneixement i experiències**. En aquest sentit, una lliçó apresada pel tècnic de l'Ajuntament és viatjar amb la intenció d'escoltar i ganes d'aprendre, no d'imposar.

